Olli Tahvonen

professori, Helsingin yliopisto, Metsätieteiden osasto

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

Asia: E 115/2018 vp Valtioneuvoston selvitys: Euroopan metsiä koskevan oikeudellisesti sitovan sopimuksen neuvotteluiden uudelleenkäynnistäminen

Lausunto

Kansainvälisessä metsäpolitiikassa on varsin pitkälle nojattu subsidiariteettiperiaatteeseen eli huomattava osa metsäpolitiikkaa on jätetty kunkin maan itsensä määriteltäväksi. Maa- ja metsätalousministeriön perusmuistion MMM2019-00044 mukaan tämän periaatteen noudattaminen olisi myös tulevaisuudessa Suomen tavoitteiden mukaista.

Yhdistyneiden Kansakuntien strateginen metsäsuunnitelma vuosille 2017-2030 (E/RES/2017/4) sisältää useita näkökohtia, jotka eivät varauksetta tue subsidiariteettiperiaatteen soveltamista tulevaisuudessa.

Ilmastomuutoksen torjunta ja tarve hiilivarastojen kasvattamiseen on tuottanut globaalin sidoksen YK:n jäsenmaiden metsille ja siten myös maiden soveltamalle metsäpolitiikalle ja metsien käytölle. Vastaavaan tapaan kuin kasvihuonepäästöjä koskevia poliittisia päätöksiä ei voida tehdä eri maissa toisistaan riippumatta, ei ole enää mahdollista tehdä metsien käyttöä ja metsien hiilivarastoja koskevia päätöksiä eri maissa toisistaan riippumatta.

Globaali ja Euroopan tasoinen kustannustehokkuus ilmastomuutoksen torjunnassa edellyttää maiden välisen metsäpolitiikan koordinointia. Tulevaisuudessa näillä näkökohdilla voi olla kasvavaa vaikutusta myös puuperäisten hyödykkeiden käyttöön ja kansainväliseen kauppaan. Nämä kysymykset realisoituvat erityisen konkreettisesti, jos metsien hiilinielut liitetään kansainväliseen kasvihuonekaasujen päästökauppajärjestelmään. Viimeistään tällöin tulee keskusteluun myös ns. ”additionality” –periaatteen soveltaminen kansainvälisessä yhteydessä. Tämä merkitsee keskustelua metsien nielujen omistusoikeuksista eli siitä lasketaanko maiden nieluiksi vain aktiivisesti ilmastopoliittisin toimenpitein lisätty osuus nieluista vai metsien nielu kokonaisuudessaan.

Toinen vastaava sidos maiden metsäpolitiikalle syntyy tarpeesta varmistaa luonnon monimuotoisuuden säilyminen sekä globaalilla että Euroopan tasolla. Osaan näistä subsidiariteettiperiaatetta kritisoivista näkökohdista päädyttiin myös Euroopan Tiedeakatemioiden tilaamassa metsäraportissa (EASAC policy report 32, April 2017).

Vastaavia kysymyksiä liittyy myös maiden rajat ylittäviin metsäpaloihin ja ilmastomuutoksen mukana otaksuttavasti lisääntyviin metsiä uhkaavien hyöteis- ja tautituhojen leviämisriskeihin.

Yhdistyneiden Kansakuntien strategisessa metsäsuunnitelmassa mainitaan myös tarve varmistaa alkuperäiskansojen huomioonotto kansallisissa ja ylikansallisissa metsäohjelmissa YK:n alkuperäiskansojen oikeuksia koskeva julistus huomioiden. Kansainvälinen paine voi tältä osin kasvaa. Suomen kansallinen metsästrategia 2025 on näiden kysymysten osalta varsin niukka.

Helsingissä 27.2. 2019, Olli Tahvonen